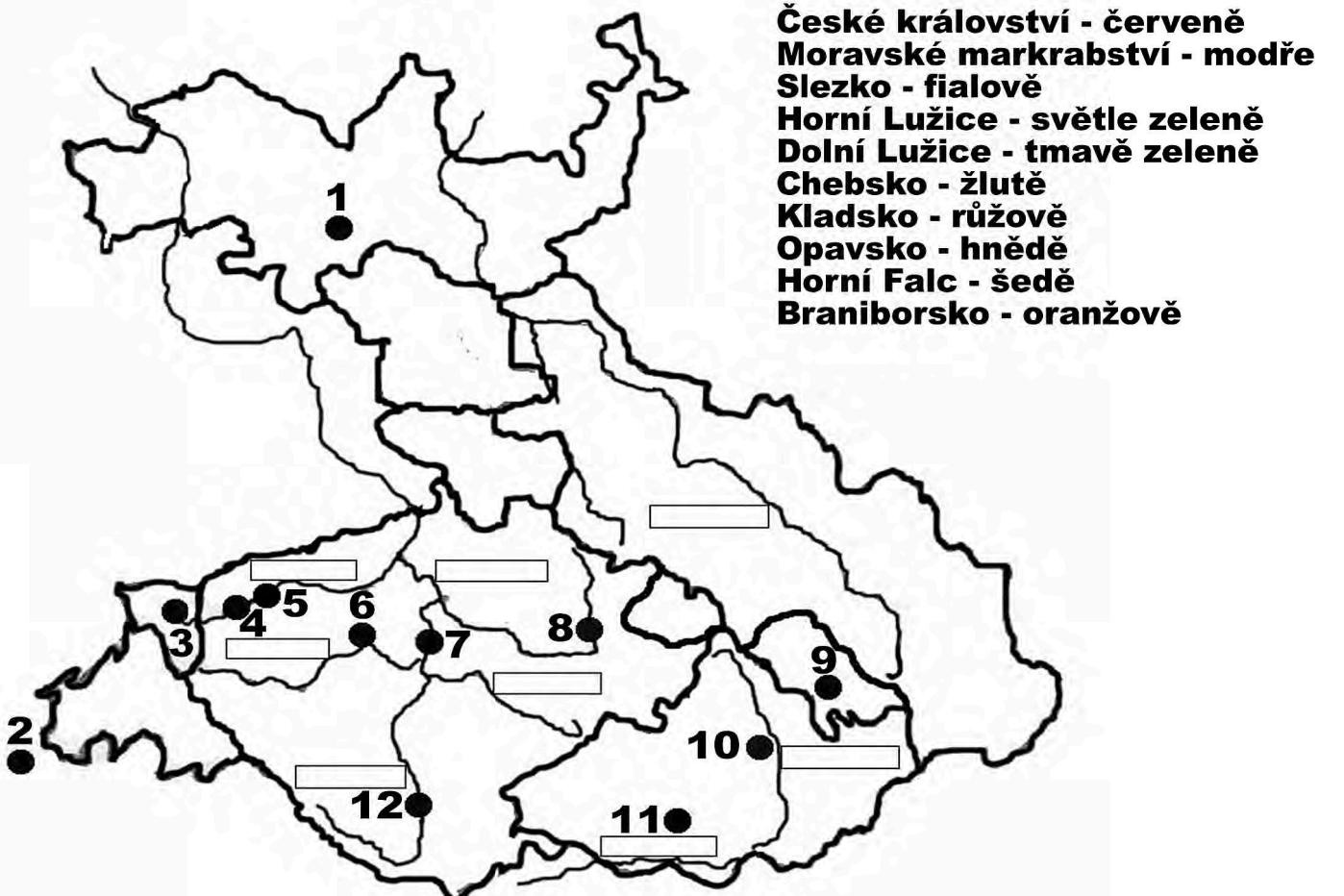

PRACOVNÍ LIST 1 - Doba života Karla IV.

- ÚKOLY:**
1. Nejprve si připrav svůj atlas (mapu ČR a Evropy), popřípadě další informační zdroje - encyklopedie, internet.
 2. Do výrezu slepé mapy doplň do obdélníkových rámečků názvy řek.
 3. Do rámečku před místem veipiš číslo, které odpovídá umístění na slepé mapě.
 4. Do rámečku před popisem místa veipiš odpovídající číslo z prvního sloupečku.
 5. Barevně vybarvi podle legendy vpravo jednotlivé země koruny české v době vlády Karla IV.

**České království - červeně
Moravské markrabství - modře
Slezko - fialově
Horní Lužice - světle zeleně
Dolní Lužice - tmavě zeleně
Chebsko - žlutě
Kladsko - růžově
Opavsko - hnědě
Horní Falc - šedě
Braniborsko - oranžově**

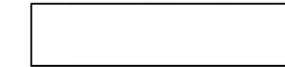
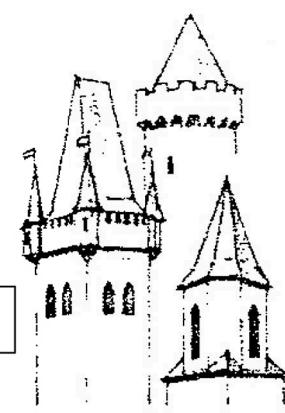
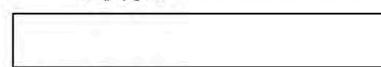
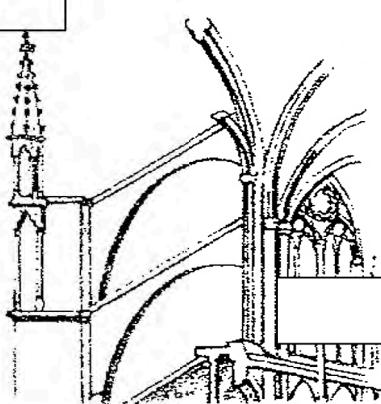
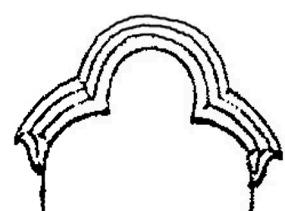
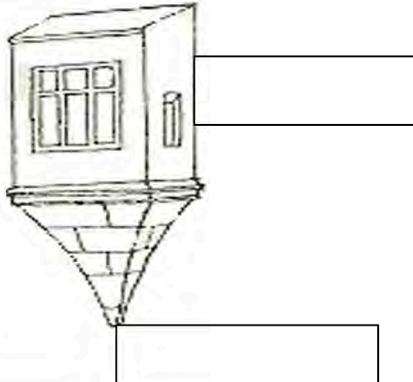
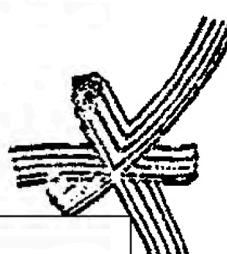
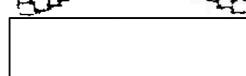
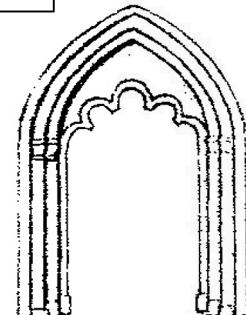
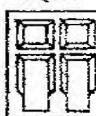
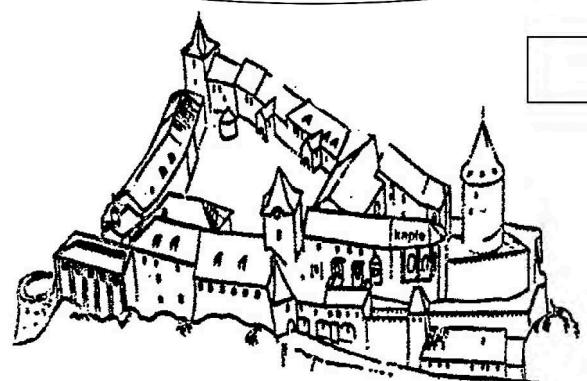
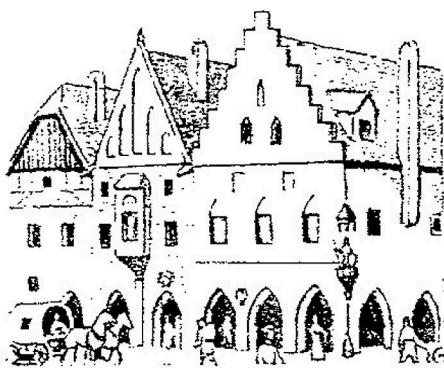
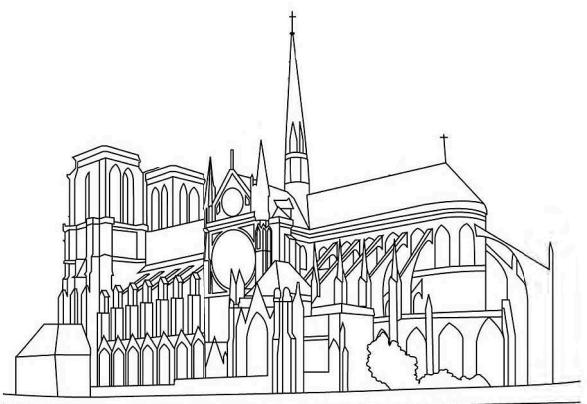
☐ Hradec Králové	☐ Hrad, kde Karel IV viděl jako malý naposledy svou matku Elišku Přemyslovnu
☐ Praha	☐ Hlavní město stejnojmenného území koruny české, které bylo připojeno roku 1322
☐ Karlovy Vary	☐ Významné jihočeské město, kam poprvé Karel IV vyjel z Prahy po svém ochrnutí
☐ Karlštejn	☐ Město, které bylo v době vlády Karla IV hospodářským centrem Braniborska
☐ Loket	☐ Lázeňské město, které založil Karel IV
☐ České Budějovice	☐ Centrální město Slezka v době panování Karla IV
☐ Opava	☐ Město na Labi, které ve 14.st. bylo po Praze nejvýznamějším hospodářským centrem, město českých královen, dnes výroba klavírů značky Petrof.
☐ Brno	☐ Sídelní město, kde nechal Karel IV postavit Svatovítskou katedrálu a Univerzitu
☐ Berlin	☐ Hlavní město Markrabství moravského, dnes významné veletrhy a závodní okruhy
☐ Norimberk	☐ Německé město s císařským hradem, kde se Anně Svídnické narodil Václav IV
☐ Olomouc	☐ Hrad, který byl vybudován Karlem IV roku 1348 pro uložení státního pokladu
☐ Cheb	☐ Město, kde Karel IV nechal postavit hrad Tepenec (Karlsburg), založil biskupství, bylo to ve středověku největší město Moravy, druhý orloj v CR

PRACOVNÍ LIST 2 - Architektura, hlavní znaky

ÚKOLY: 1. Vepiš do oválných rámečků typy staveb v době gotiky, vyber názvy v závorece pod oběma úkoly.

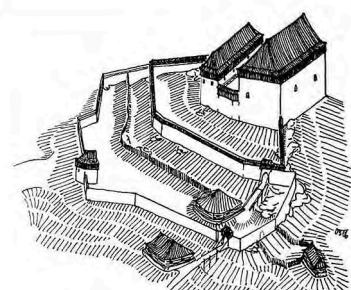
2. Do hranatých rámečků vepiš jednotlivé znaky gotiky, také vyber názvy pod úkoly v závorece.

(konzole, opěrný systém, křížová klenba, ozdobné větvoví, arkýř, lomený oblouk, měšťanské domy, fiála, typy věží, portál, chrám, trojlaločný oblouk, pilíř, hrad)

PRACOVNÍ LIST 3 - Významné stavby Karla IV.

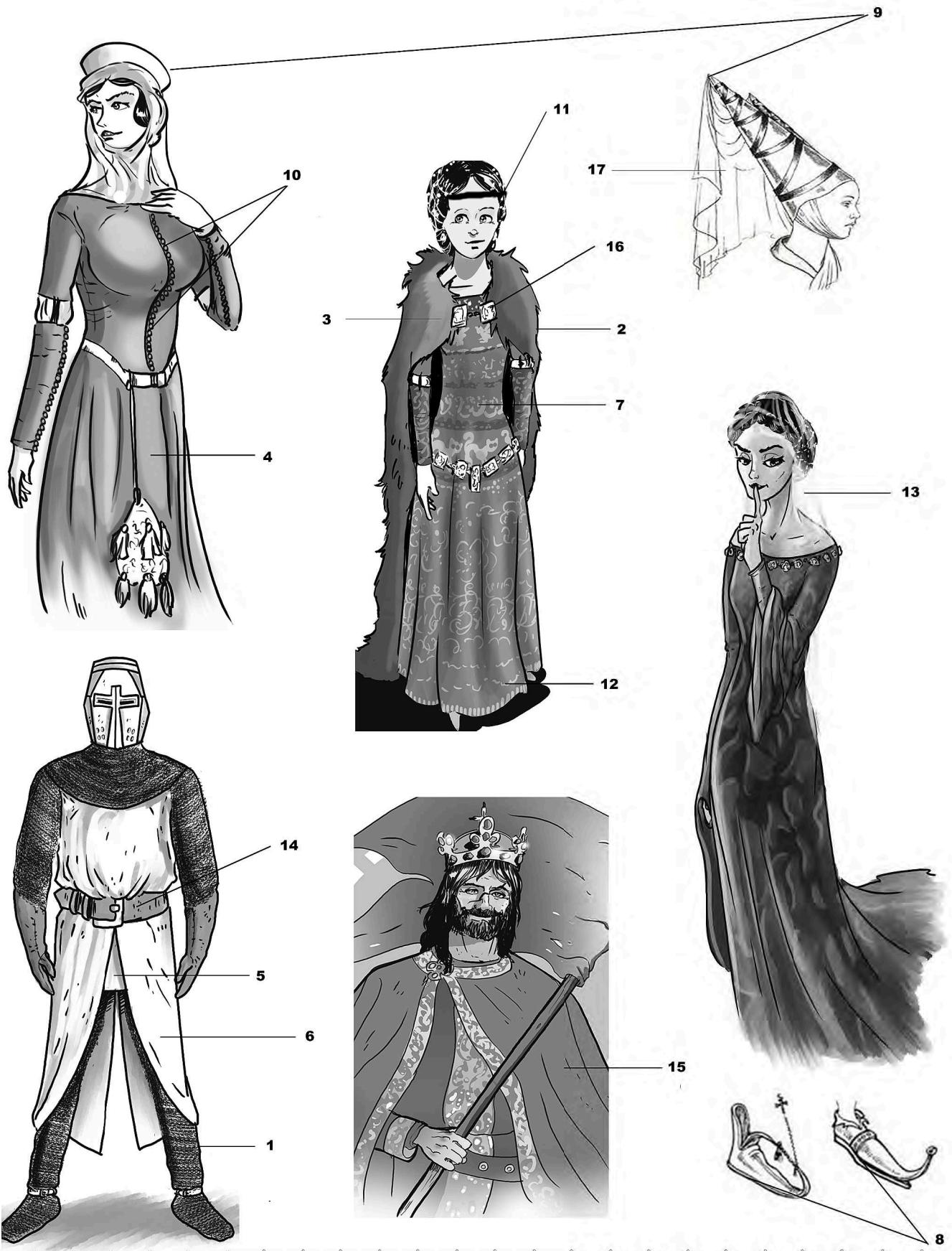
ÚKOLY : 1. Napiš do hranatých rámečků u fotografií názvy staveb.
2. Vyhledej na internetu rok položení základního kamene jednotlivých staveb, ty pak napiš do oválných rámečků.

PRACOVNÍ LIST 4 - Jak se oblekali za Karla IV.

ÚKOL : 1. Připrav si knihy od Veroniky Válkové Karel IV. - Únos v Paříži a Karel IV. - Osudový turnaj.

Přečti si kapitolu 3 z první knihy a kapitolu 4 z druhé knihy, kde se mluví o dobovém oblečení, a najdeš zde mnoho výrazů z křížovky. Ostatní najdi pomocí internetu.

PRACOVNÍ LIST 4 - Křížovka s tajenkou

ÚKOL : 2. Vylušti podle popisu a čísel dvě následující části tajenky.

První (A) je název ozdobného kožešinového lemu určeného pouze pro krále nebo císaře.

Druhá (B) je název zvířete, ze kterého kožešina pochází (živočich má toto zbarvení pouze v zimním období).

3. Vyluštěnou tajenu doplň na linky pod křížovkou.

A

1. Součást oděvu, kterou si muži oblékali na spodní část těla

2. Materiál, kterým se lemoval zimní oděv a dělaly se z něj hřejivé zimní pláště

3. Krátký plášť

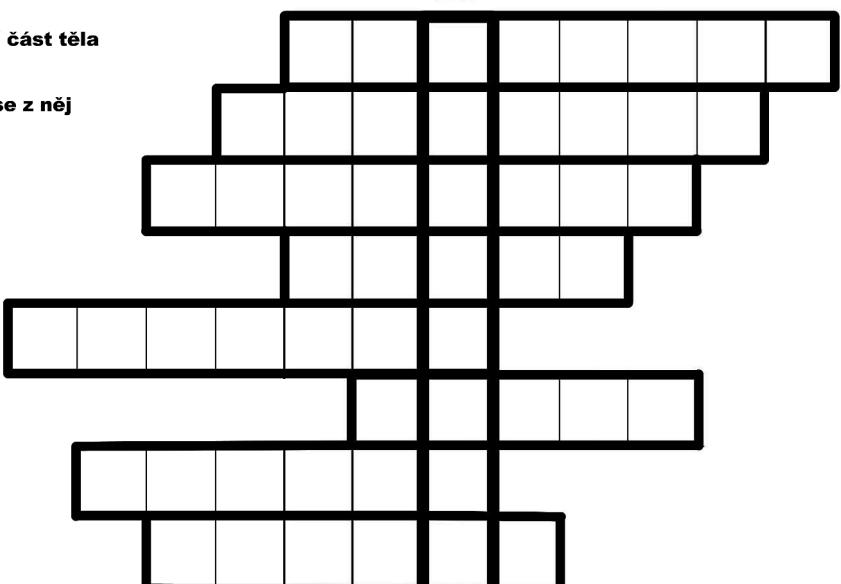
4. Materiál na slavnostní šaty

5. Pánský svrchní oděv, sahající ke kolenům

6. Svrchní část oděvu, kterou lidé ve středověku nosili místo kabátu

7. Přírodní rostlinný materiál na všechny oblečení

8. Název vysokých bot ve středověku

B

9. Vysoký dámský gotický klobouk doplněný látkou

10. Způsob spojování částí oděvů místo knoflíků

11. Ozdoba hlavy

12. Plátěná sukně nošená jako spodní prádlo pod šaty

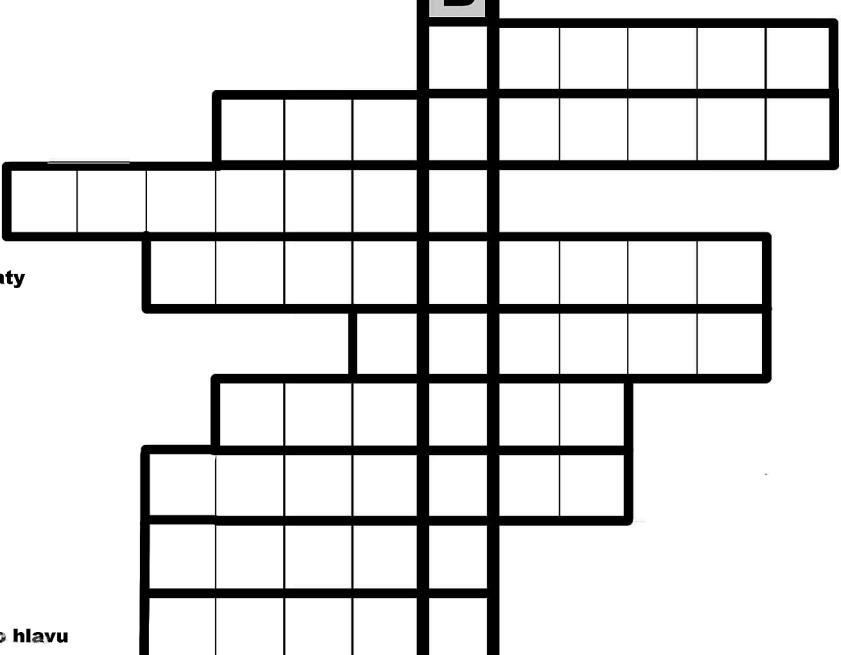
13. Jemné plátno zakrývající vlasy

14. Většinou kožený doplněk oděvu s přezkou složící ke stažení oděvu

15. Kratší přiléhavý svrchní pánský oděv

16. Ozdoba spojující u krku plášť

17. Průhledná tkanina zdobící dámský klobouk nebo hlavu

TAJENKA : A _____

B _____

PRACOVNÍ LIST 5 - Zajímavosti z doby Karla IV.

ÚKOL: 1. Vezmi si na pomoc encyklopédie a internet a vyhledej a napiš odpovědi na otázky týkající se tří oblastí.

A/ Karlův most

a/ Je pravda, že se do malty při stavbě Karlova mostu přidávala podle pověsti vajíčka?

b/ Co je zajímavého na přesném datu položení základního kamene Karlova mostu?

c/ Jak se jmenoval předchůdce Karlova mostu a kolik let před započetím stavby Karlova mostu byl stržen velkou vodou?

B/ Svatby v panovnických rodinách

a/ Co bylo smyslem sňatků dětí panovníků krom zachování rodu?

b/ V kolika letech byl oddán se svou první manželkou Karel IV. a kolik bylo Markétě (Blance) z Valois v době svatby?

c/ V čem měl Karel IV. velké štěstí při svém prvním sňatku?

C/ Kamenný dům U Zvonu

a/ Čeho zajímavého si na tomto domě Bára všimla během svých toulek historií, kdy ho viděla v rozmezí několika staletí?

b/ Kdo významný bydlel v tomto domě ve 14. století?

c/ Na jakém náměstí stojí tento dům a co je v něm dnes?

PRACOVNÍ LIST 6 - Rodokmen Karla IV.

ÚKOL : 1. Dopiš do rámečků jména příbuzných Karla IV.

PRADĚDEČEK

DĚDEČEK

DĚDEČEK

TATÍNEK

+

MAMINKA

STRÝC

TETA

SESTRA

VÁCLAV - KAREL

BRATR

SESTRA

SESTRA

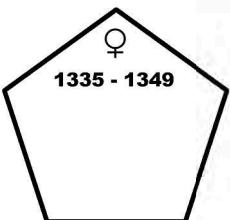
BRATR

BRATR

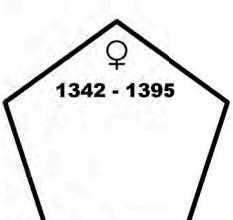
SESTRA

PRACOVNÍ LIST 7- Manželky a děti Karla IV.

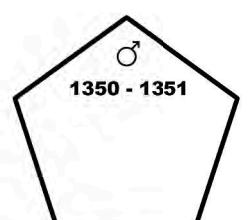
- ÚKOLY :**
1. Po přečtení poslední kapitoly knihy paní Válkové Karel IV. Únos v Paříži napiš jména všech čtyř manželek Karla IV., a to ve správném pořadí.
 2. Vyhledej na internetu všechny děti Karla IV. (je jich 12) a vepiš jejich jména podle roku narození a úmrtí do pětiúhelníků (pomoci ti mohou symboly rozlišení mužského a ženského pohlaví).
 3. Vybarvi modře pětiúhelníky, kde jsou děti, které se nedožily 18 let.
 4. Vybarvi červeně pětiúhelníky, kde jsou jména potomků Karla IV., kteří se stali králi nebo královny.

1335 - 1349

1342 - 1395

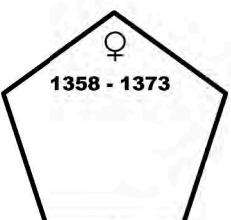
1350 - 1351

1.

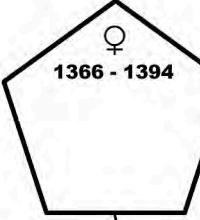
1323-1348 (25 let)

2.

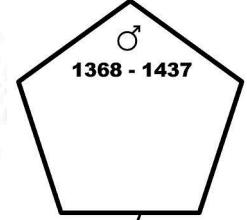
1349-1353 (4 roky)

1358 - 1373

1366 - 1394

1368 - 1437

3.

1353-1362 (5 let)

4.

1363-1378 (15let)

1361 - 1419

1372 - 1373

1370 - 1396

1377 - 1378

1373 - 1410

PRACOVNÍ LIST 8 - Turnaje, pravidla a zbraně

- ÚKOL :**
1. Přečti si kapitolu 9 z knihy paní Válkové Karel IV. Osudový turnaj.
 2. Spoj čarou jednotlivé pojmy se správným popisem.
 3. Do rámečků napiš podtržené pojmy podle propojení s obrázkem.

DŘEVCE

TJOST

KOLBIŠTĚ

FANFÁRA

KROPÍŘ

VARKOČ

VĚNÍK

UDIDLO

TURNAJ

OKRUŽÍ

CHOCHOL

Rytířské klání mezi dvěma skupinami rytířů, průprava na bitvu

Ozdoba z peří na přilbě rytíře

Slavnostní znělka zahajující rytířské turnaje

Nástroj v hubě koně, který slouží k ovládání koně

Kruhová součást rytířské zbroje chránící krk

Ohrazený prostor pro rytířské klání

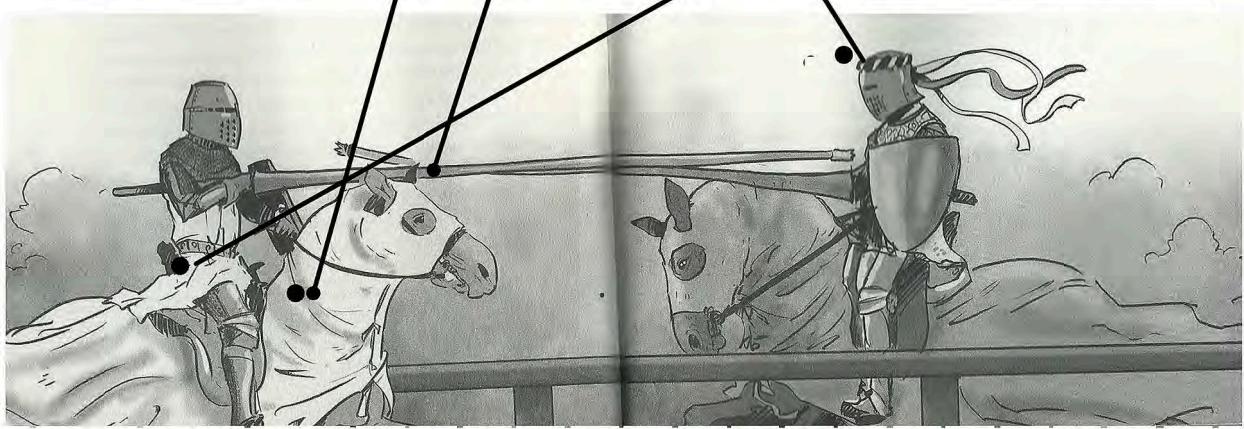
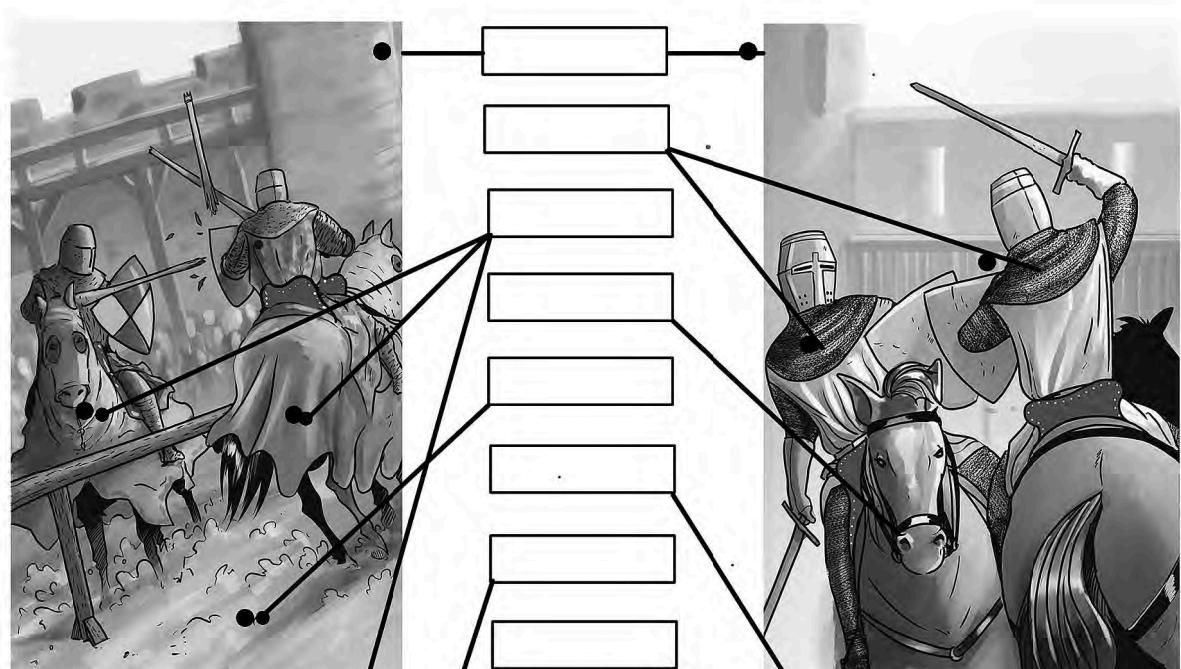
Ozdobný přehoz přes koně v barvách znaku soupeřícího rytíře

Suknice v barvách rodového znaku, kterou nosí rytíř přes zbroj

Ozdobný látkový věnec na přilbu v rytířském klání

Souboj mezi dvěma rytíři na rytířském klání

Zbraň podobná kopí, ale bez kovového hrotu, používaná na rytířských kláních

PRACOVNÍ LIST 9 - Osoby ve středověku

ÚKOL: 1. Přiřaď popis ke správným osobám, spoj barevnými čarami nebo vystříhej rámečky a nalep správně.

PURKRABÍ

Sluha, který se stará o výzbroj svého pána.

ARCIBISKUP

Panovník mužského rodu v době středověku.

KOMORNÍK

Básník, skladatel, muzikant ve středověku.

RYTÍŘ

Správce a strážce hradu.

ZBROJNOŠ

Chlapec ze šlechtické rodiny sloužící v domě významného pána.

MARŠÁLEK

Osobní sluha, rádce, přítel vysoce postavené osoby.

KRÁL

Nejvyšší představitel, hlava katolické církve.

CÍSAŘ

Biskup se zvláštním postavením (úcta a vliv).

PAPEŽ

Středověký úředník, správce panských stájí.

TRUBADÚR

Středověký bojovník, obrněný jezdec.

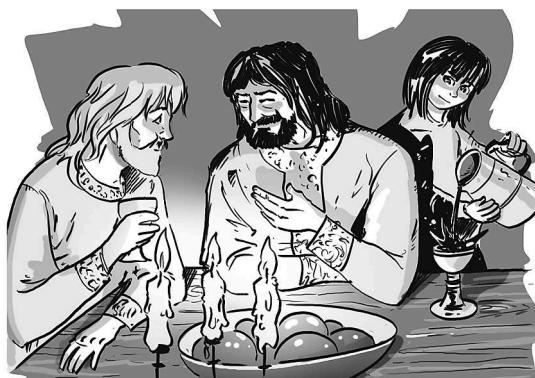
PÁŽE

Nejvyšší panovnická hodnost.

PRACOVNÍ LIST 10 - Bušek z Velhartic

ÚKOLY:

1. Přečti si epickou báseň o Karlu IV. a Buškovi z Velhartic.
2. Vysvětli podtržená slova.
3. Odpověz na otázky pod básní.

Král Karel s Buškem z Velhartic
ted' zasedli si k dubovému stolu —
ti dva už pili mnohou čísi spolu
a zapěli si z plných plíc.
»Nuž dej sem zlaté číše, páže,
a nalej vína — dolej výs —
dnes, pane Bušku, čehož zvíš!«
král Karel vesel káže.

»Zde po tom víně, Bušku, slyš,
domácí slunce naše vloni hrálo —
toť první víno, které v Čechách zrálo —
aj tedy vzhůru, pijme již!«
A pili — král však náhle prsknul —
»To že je víno? tenhle kvas?
vždyť ústa křiví, láme vaz!«
a zlostně rukou mrsknul.

»Eh — vezu révu z Burgund sem,«
král dál a dál si v zlosti svojí vede,
a takovouhle peluň mně z ní svede
ta velebena česká zem!
Jsem přesvědčen, když broskev vsadím,
že sčesám trpké trnky z nich,
a chceš-li klidit pustý smich,
zde růže sázet radím!

Však jaká země — taký lid!
vás kdyby učít chtěli všichni svatí,
zda všimnou si jich. Češi paličati —
buď svatý rád, když není bit!
Jak bych zde mlátil otep slámy!
Nechť chci co chci, za krátký čas
se všechno jinak zvrne zas —
mám já to bídu s vámi!«

Přec zase čísi k ústům zdvih',
a napiv se, své velké dobré oči
ted' kradmo přes stůl po soudruhu točí,
ten však je jako pěna tich.
Jen — aby marně nezahálel —
pan Bušek mácel zub a pysk
a víno ku půnebí tisk'
a po jazyku válel.

»Ba je to bída«, děl zas král
a rychle zavdal sobě vína znovu,
tak rychle, jak by bránil zlému slovu;
však kolem úst již úsměv hrál.
»Mám žizní umřít? — na mou víru,
Ty's oslep', páže — nevidíš,
že přede mnou je prázdná číš? —
a dej mi dobrou míru!

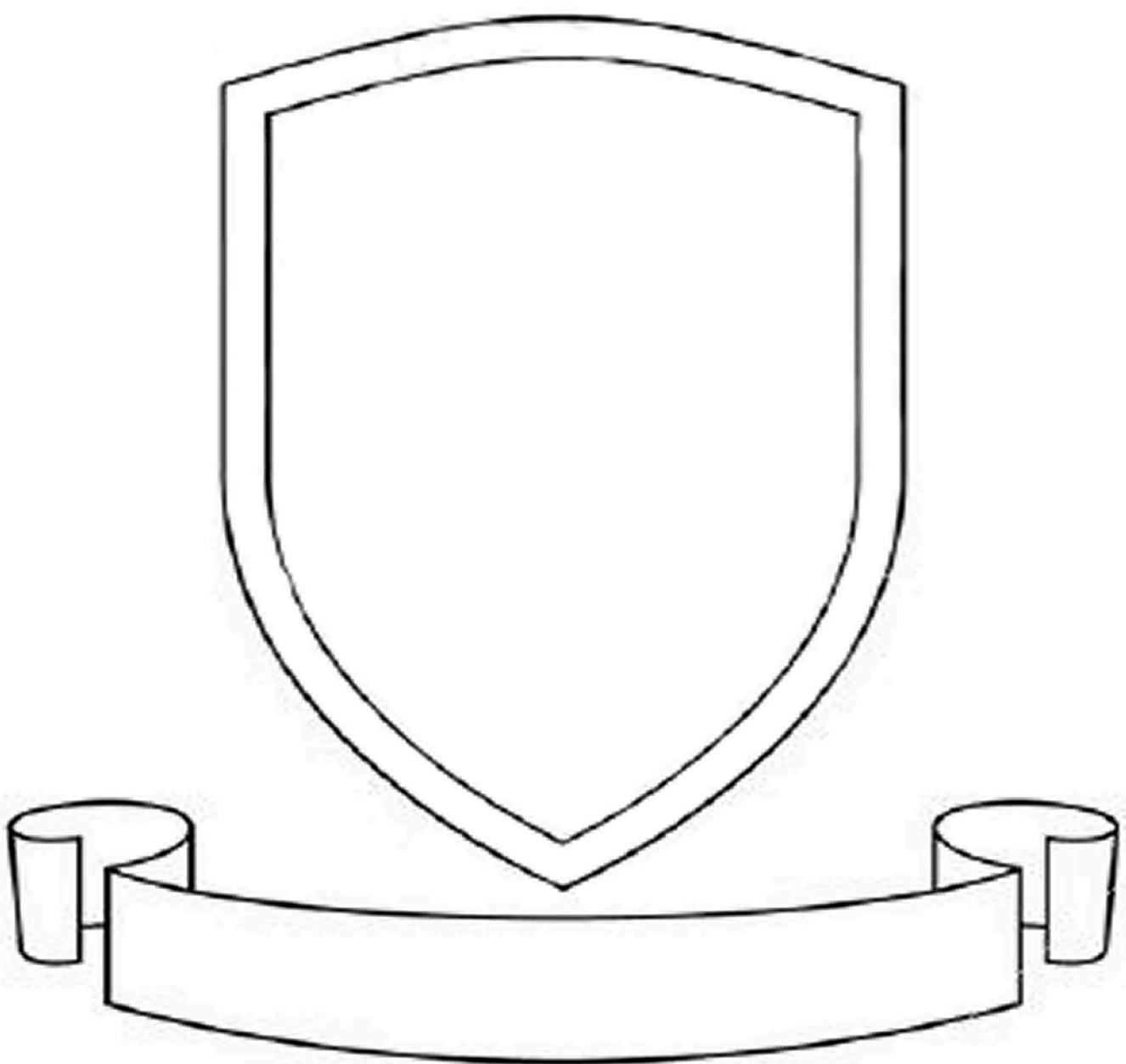
Pij, Bušku — již se nezarmut' —
a poslyš, co Ti král Tvůj moudrý praví:
muj jazyk je jak známo vybíráv —
a našel již v tom víně chuť.
Viš — zkoumat třeba, Bušku milý!
to víno má svůj zvláštní ráz,
zprv trpké, ale milé zas —
my, myslím, už se opilil!«

»»Nu vidíš, králi: tak náš lid!
Má duši zvláštní — trochu drsná zdá se —
však květe po svém, v osobité kráse —««
ted' přerušil svůj náhle klid
hned rozeselen Vilhartice —
»»ach přiblíž k tomu lidu hled
a přitiskně svůj k němu ret
a neodtrhneš více!««

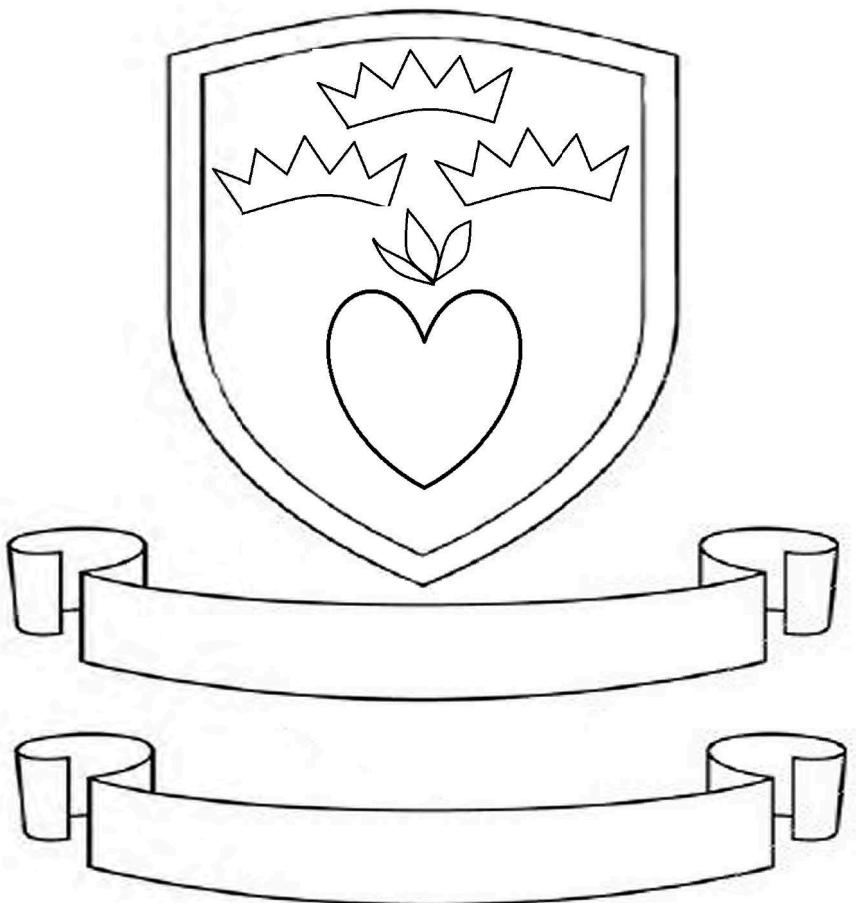
1. Jak se nazývá báseň? _____
2. Kdo ji napsal a kdy? _____
3. Kdo byl Bušek z Velhartic? _____
4. Jaký je rozdíl mezi lyrickou a epickou básní? _____
5. Jaký je stručný děj této romance? _____

PRACOVNÍ LIST 11 - Tajná šifra

- ÚKOLY:**
1. Popovídejte si ve třídě s paní učitelkou o heraldice a jejích znacích, pak vytvořte z připravené šablony svůj vlastní erb (pole, figury, motto, přilba, točenice, klenot).
 2. Na druhé straně vyluštěte pomocí šifry latinské motto Bářina erbu a jeho překlad do češtiny.

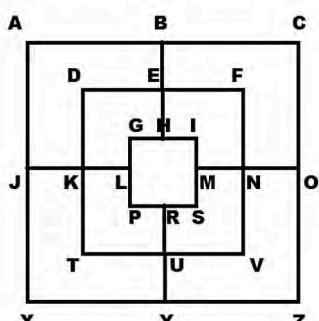

PRACOVNÍ LIST 116 - Tajná šifra

1. Šifra - latinsky:

BO CZ MO RM HM GP HM CZ - BH KU - BO CZ PS KE DF

2. Šifra - česky:

1Z 7T 3A 1O 3T 9A 7Z 3A - 2Z - 3T 9T 1Z 3Z 7Z 3A

2 9 3 1 7

Z	A	B	C	D	E
L	F	G	H	I	J
A	K	L	M	N	O
T	P	R	S	T	U
O	V	W	X	Y	Z

PRACOVNÍ LIST 12 - Erby českých pánů

ÚKOL: 1. Vezmi si na pomoc encyklopedie a internet a vystříhej názvy šlechtických rodů. Nalep je ke správným erbům a najdi jméno a sídlo nejvýznamějšího šlechtice, který žil v době Karla IV.

ŠTERNBERKOVÉ

ŠLECHTIC:

HRAD:

PÁNI Z LIPÉ

ŠLECHTIC:

HRAD:

ROŽMBERKOVÉ

ŠLECHTIC:

HRAD:

VALDŠTEJNOVÉ

ŠLECHTIC:

HRAD:

VARTENBERKOVÉ

ŠLECHTIC:

HRAD:

ČERNÍNOVÉ

ŠLECHTIC:

HRAD:

ŠVIHOVŠTÍ

ŠLECHTIC:

HRAD:

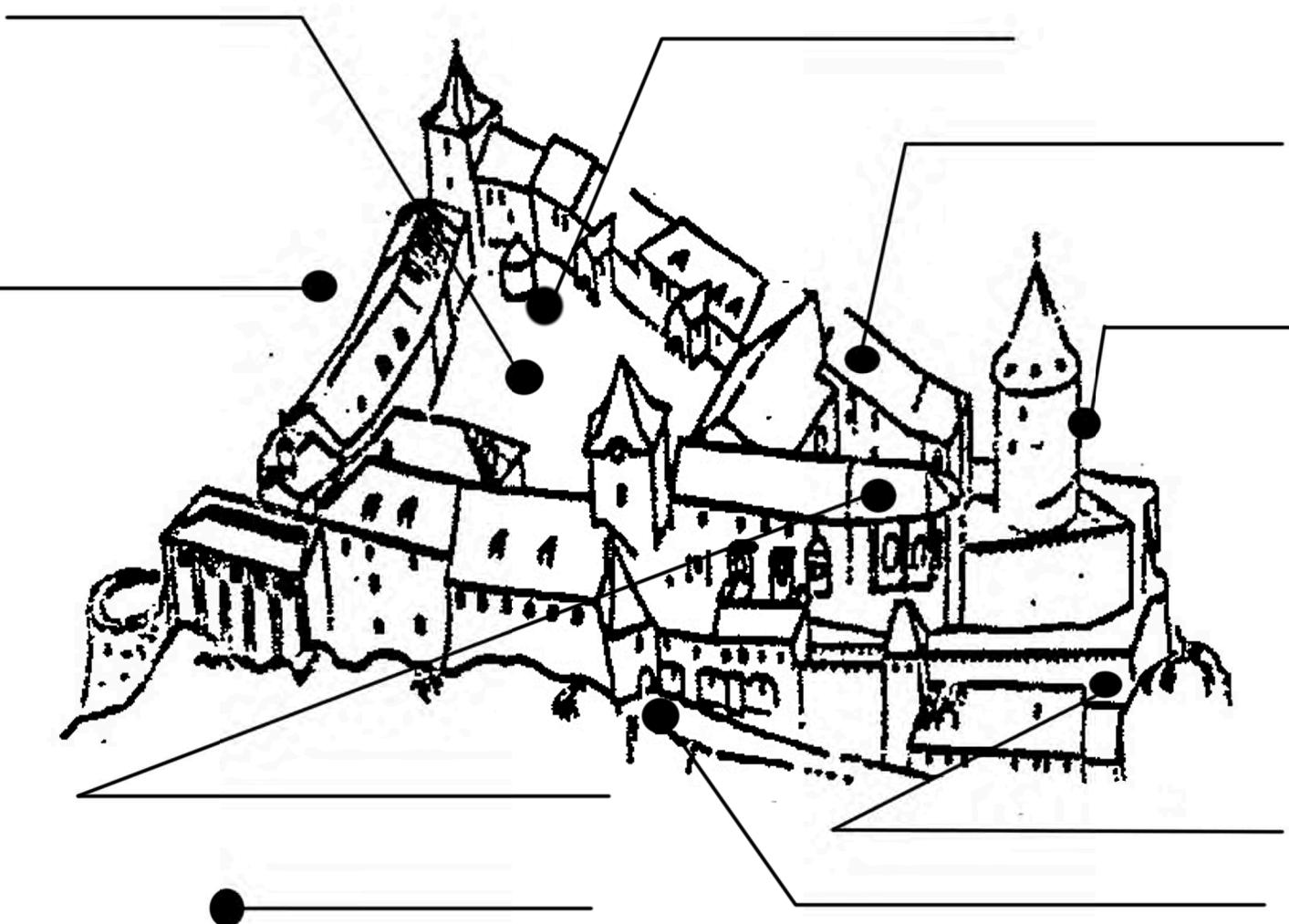
KOLOVRATOVÉ

ŠLECHTIC:

HRAD:

PRACOVNÍ LIST 13 - Vzhled a účel hradů

ÚKOLY: 1. Napiš jednotlivé názvy částí hradu na připravené linky (hlavní palác, brána s věží, velká věž, parkán, studna, nádvoří, předhradí, kaple, podhradí).
2. Odpověz na otázky pod obrázkem.

1. K jakému hlavnímu účelu sloužil středověký hrad?

2. Jakým způsobem se na hradech topilo?

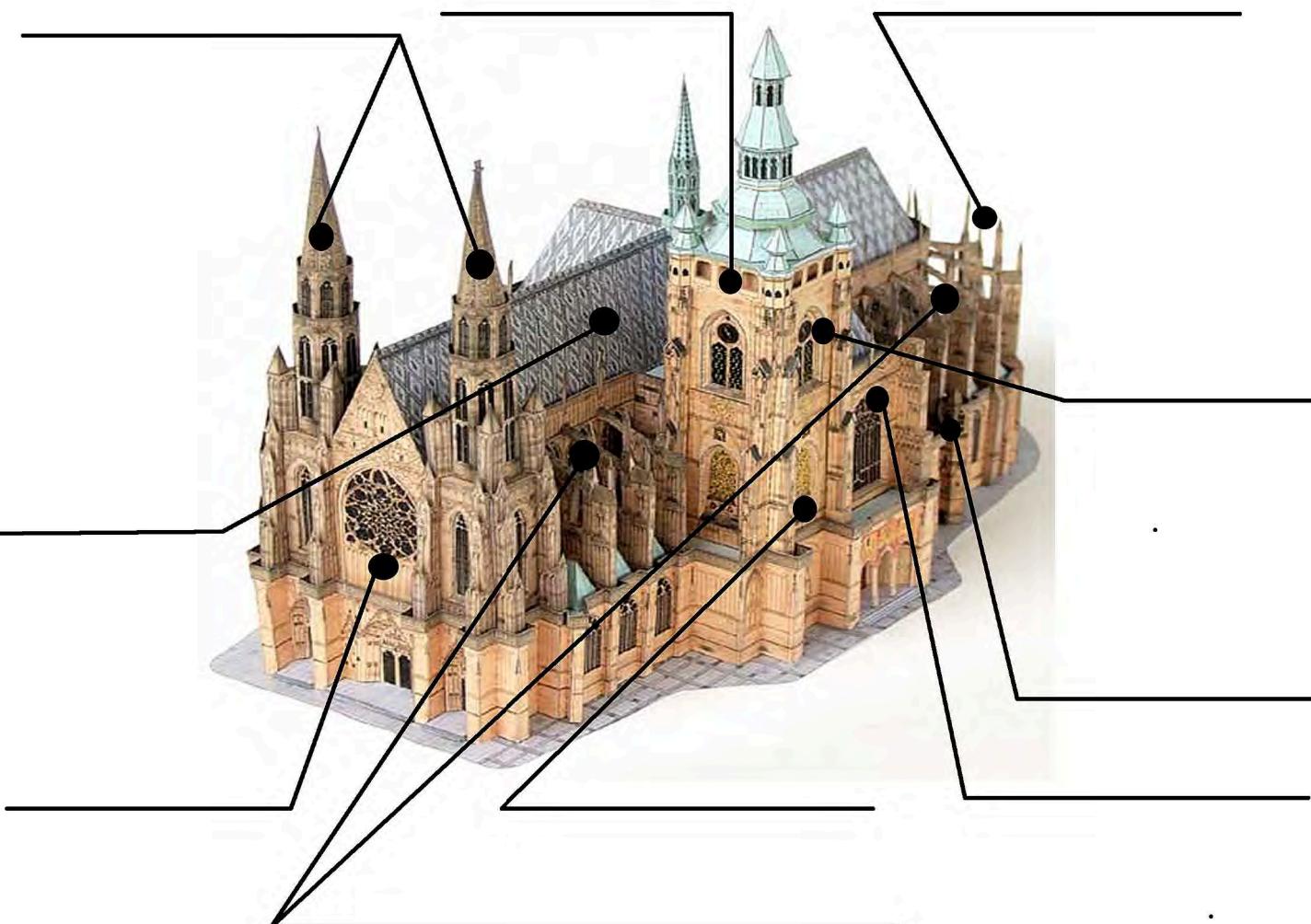
3. Jaké místnosti (komnaty) byly v hlavním paláci hradu?

4. Co je to prevét a k čemu sloužil?

5. Jak probíhala hradní hygiena a kam dávali obyvatelé hradu odpadky?

PRACOVNÍ LIST 14 - Chrám svatého Víta

ÚKOLY: 1. Popište na linky jednotlivé části Chrámu svatého Víta (kaple sv.Václava, hlavní věž, vyhlídkový ochoz, velká rozeta v průčelí chrámu, opěrný systém, novogotická hlavní lod', zlatá mříž, hodiny-orloj, fiály, okno transeptu-příčné lodi).
2. Odpovězte na otázky pod obrázkem.

1. Kdo byl prvním a hlavním architektem Svatovítské katedrály?

2. Kdo byl pokračovatelem stavby chrámu?

3. Jak dlouho trvala celá stavba Chrámu svatého Víta včetně novogotické dostavby?

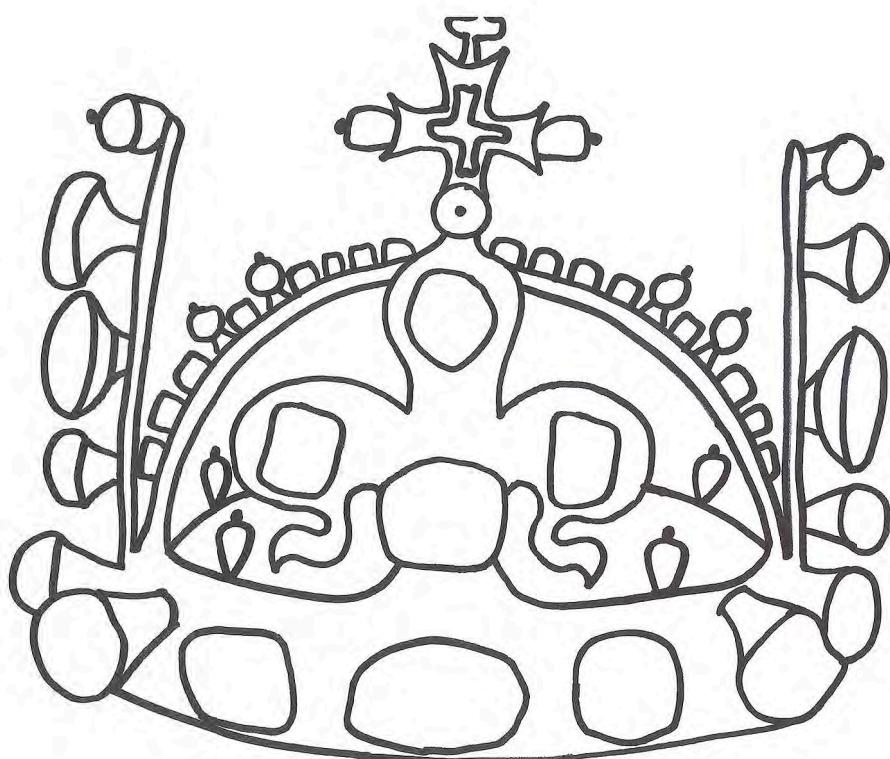
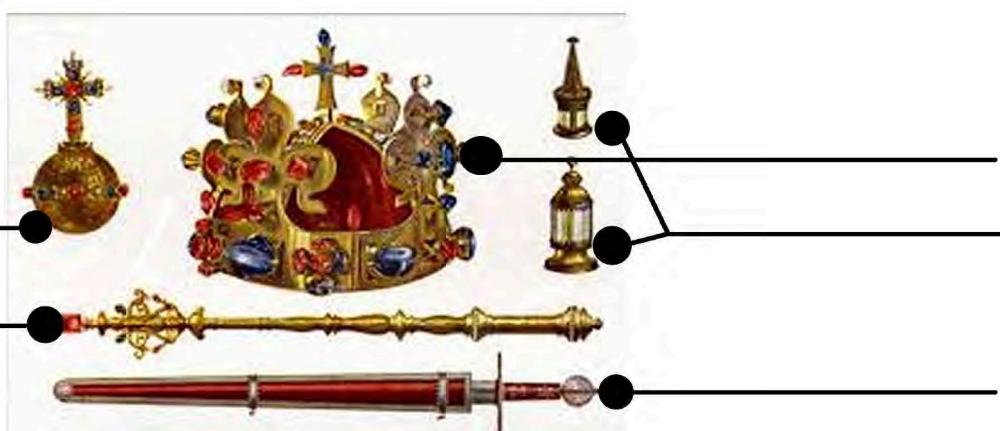
4. Kdo byl prvním arcibiskupem v nově otevřené katedrále?

5. Co významného je uloženo v Chrámu svatého Víta?

PRACOVNÍ LIST 15 - Korunovační klenoty

ÚKOLY:

1. Na linky obrázku doplň názvy jednotlivých korunovačních klenotů.
2. Vybarvi královskou korunu podle legendy vpravo, popis umístění kamenů najdi na internetu.
3. Na linku pod korunu napiš jak se jmenuje, kdo ji nechal zhotovit a k jaké příležitosti.

SAFÍR - TMAVĚ MODRÁ

SPINEL - FIALOVÁ

SMARAGD - ZELENÁ

RUBÍN - TMAVĚ ČERVENÁ

PERLA - BÍLÁ

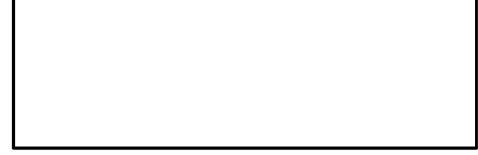
RUBELIT - RŮŽOVÁ

AKVAMARÍN - ZELENOMODRÁ

ZLATO - ŽLUTÁ

PRACOVNÍ LIST 16 - Zranění Karla IV.

ÚKOL: 1. Vezmi si na pomoc knihu Veroniky Válkové Karel IV. Únos v Paříži a internet. Označ šipkami místa zranění a vysířeji a nalep druh zranění popsané pod obrázkem.

Zlomená spodní čelist
a zlomené obě sanice,
čelist se posunula
dozadu, měl předkus.

Velké zhmoždění levého
kolene, krevní výron,
koleno nebylo zlomené,
zůstalo pohyblivé.

Sečná rána v obličeji přes
nos, zůstal mu křivý nos.

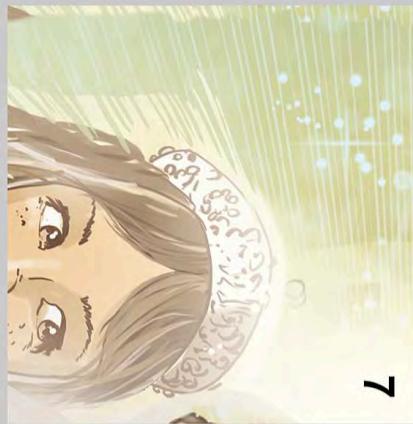
Zranění krční páteře, dočasně
ochrnul, nemohl hýbat všemi
končetinami, srostlé obratle -
byl hrbatý.

Dobře zahojená zlomenina
pravé lýtkové kosti.

Spousta stop po tupých
úderech do hlavy.

Zlomené levé zápěstí, ruka
přestala růst a zůstala trochu
kratší než pravá

Příloha A k pracovnímu listu 17

Příloha B k pracovnímu listu 17

PESIMISTICKÝ	SIMULTÁNNĚ	MEGALOMANSKÉ	KONSENSUS
PREVĚT	GLEJT	BONTÓN	AUDIENCE
LEVOBOČEK	PRIVILEGIUM	PSEUDONYM	BRYSKNĚ

PRACOVNÍ LIST 17 - Puzzle, cizí slova

- ÚKOLY:**
1. Doplň na řádky cizí slova z přílohy B podle popisovaného významu.
 2. Vystríhej jednotlivé části obrázku z přílohy A.
 3. Poskládej jednotlivé dílky obrázku podle čísel a doplněných významů na připravenou síť přílohy B.
 4. Nalep sestavený obrázek do sítě přílohy B.

1. Vlastnost člověka, který za každou cenu touží po slávě, úspěchu a všeobecném uznání.

2. Nějaká výsada, výhoda nebo přednostní nárok.

3. Průvodní list (listina) zaručující bezpečnost.

4. Synonymum ke slovům rychle, střelhbitě, svižně, rázně.

5. Ve středověku používaný název pro záchod.

6. Nemanželský potomek nemající právo na trůn a majetek.

7. Vidět věci bezvýchodně a beznadějně.

8. Shoda názorů, dohoda, vzájemný souhlas.

9. Oficiální přijetí (slyšení) u vysoce postavené osobnosti.

10. Souběžně probíhající (překlad, hra).

11. Krycí jméno, přezdívka.

12. Dobré společenské chování, vybrané způsoby.

PRACOVNÍ LIST 18 - Odraz Karla IV. v umění

ÚKOL: 1. Vezmi si na pomoc encyklopedie a internet a vyhledej u každého uměleckého díla, kdo je jeho autorem. Na nástěnce ve třídě vytvořte z obrázků výstavu.

A. Sochy : a/ Socha Karla IV. v nadživotní velikosti na Křížovnickém náměstí vytvořená roku 1848 u příležitosti 500. výročí založení Univerzity Karlovy

b/ Socha Karla IV. v Mělníce

c/ Socha Karla IV. v Karlových Varech z roku 1955 v lázeňském centru

d/ Socha Karla IV. před kostelem Panny Marie a Karla Velikého v ulici Ke Karlovu.

e/ Socha Karla IV. na Staroměstské mostecké věži Karlova mostu.

f/ Písková socha Karla IV. v Karlových Varech vytvořená roku 2016 u příležitosti 700. výročí narození Karla IV.

B. Obrazy: a/ Obraz vzniklý roku 1371 na objednávku pražského arcibiskupa Jana Očka z Vlašimi.

b/ Karel IV. a Anna Svídnická vjízdějí roku 1355 do Říma.

c/ Pokládání základního kamene Karlova mostu.

C. Vitráže: a/ Vitráž v Chrámu svatého Víta z roku 1935.

D. Peníze: a/ Současná stokoruna s Karlem IV.

E. Poštovní známky: a/ Čtrnáctikorunová známka z roku 1996.

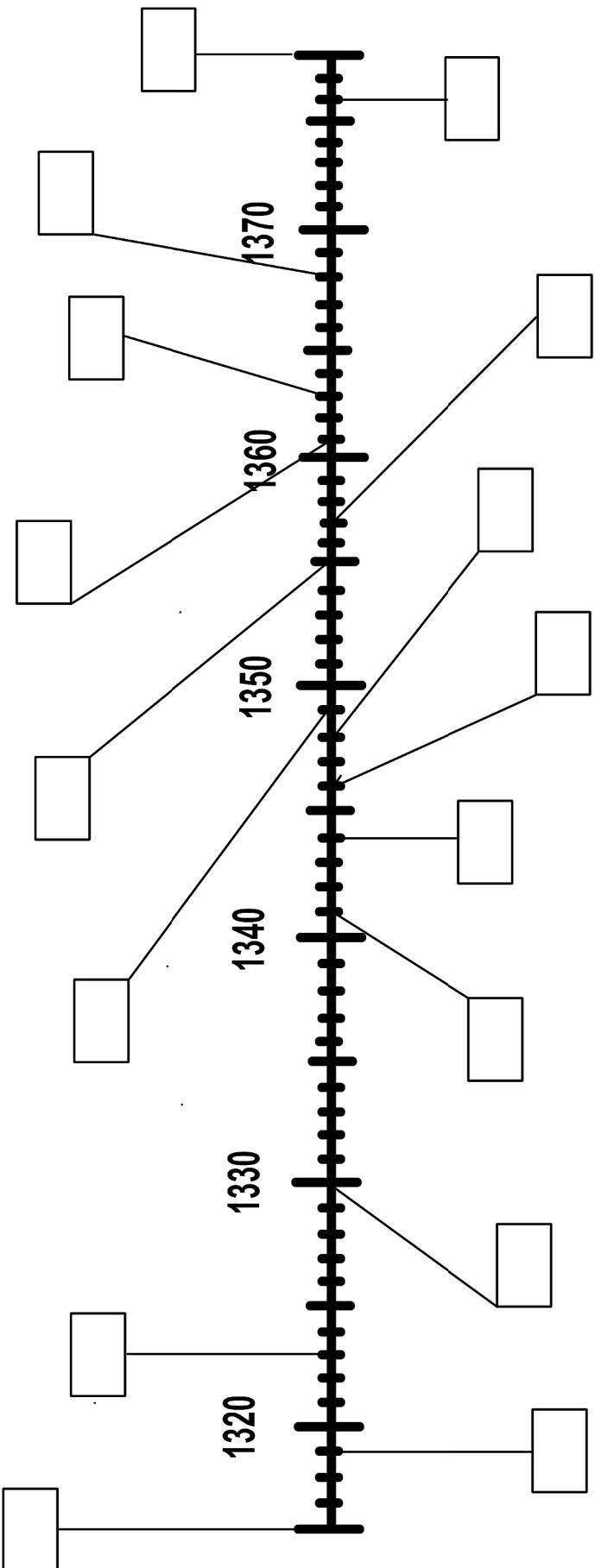
F. Filmy: a/ S Jaromírem Hanzlíkem z roku 1969

b/ S Vlastimilem Brodským z roku 1973

c/ S Kryštofem Hádkem z roku 2016

PRACOVNÍ LIST 19 - Události ze života Karla IV.

ÚKOL : 1. Použij knihy Veroniky Válkové o Karlu IV. a doplň důležité letopočty.
Vystříhej rámečky a nalep bočně ke správným rokům událostí.

PRACOVNÍ LIST 20 - Osoby ve středověku

ÚKOL: 1. Přiřaď popis ke správným osobám, spoj barevnými čarami nebo vystříhej rámečky a nalep správně.

PURKRABÍ

Sluha, který se stará o výzbroj svého pána.

ARCIBISKUP

Panovník

KOMORNÍK

Básník, skladatel, muzikant ve středověku.

RYTÍŘ

Správce a strážce hradu.

ZBROJNOŠ

Chlapec ze šlechtické rodiny sloužící v domě významného pána.

MARŠÁLEK

Osobní sluha vysoce postavené osoby.

KRÁL

Nejvyšší představitel, hlava katolické církve.

CÍSAŘ

Biskup se zvláštním postavením (úcta a vliv).

PAPEŽ

Středověký úředník, správce panských stájí.

TRUBADÚR

Středověký bojovník, obrněný jezdec.

PÁŽE

Nejvyšší panovnická hodnost.